

វັດហៃឧត្តរាធរាម

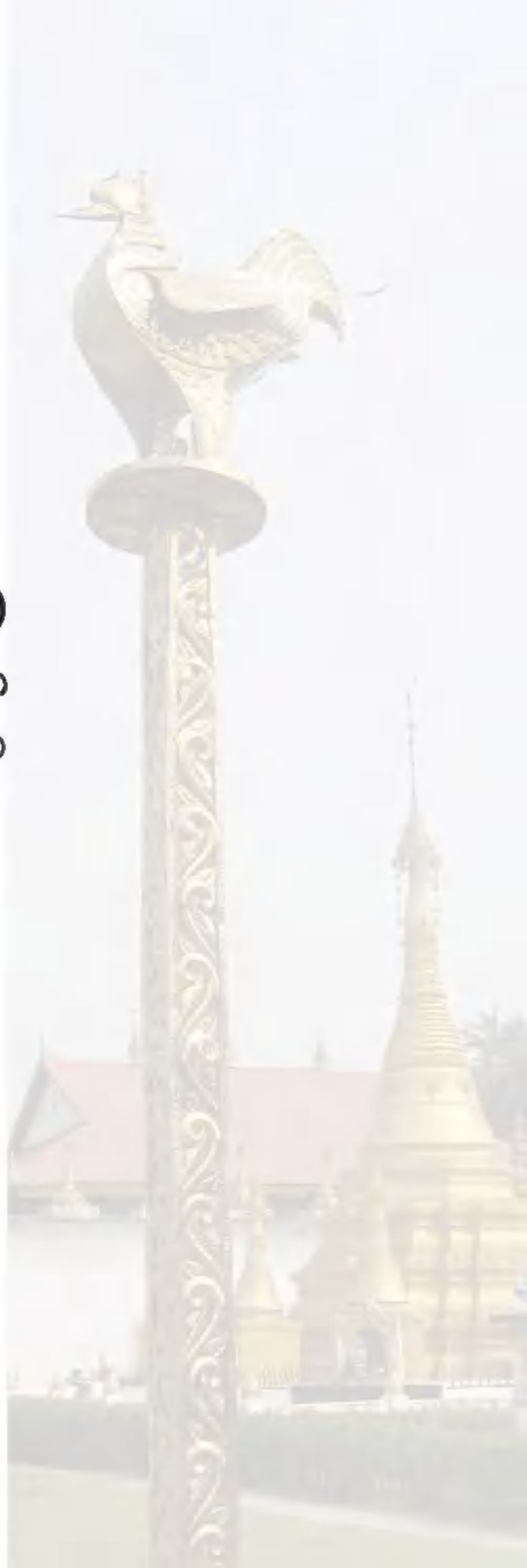
ចំណោមឆ្នាំសង្គ្រាម ឆ្នាំ១៩៧៥

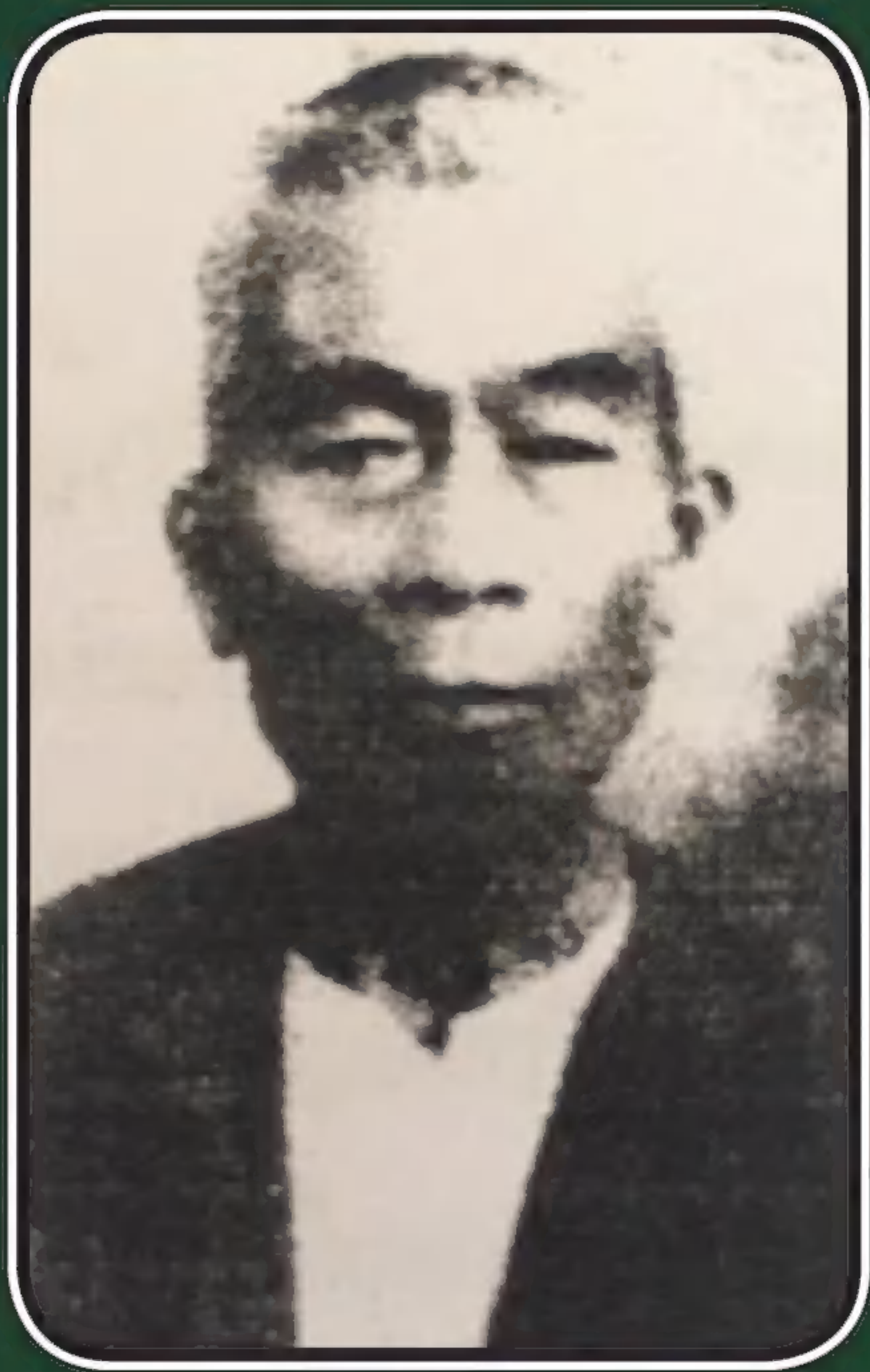
សិល្បៈ សាសនា

វັດហៃមវ័ណ្ណបារាម

ចំរើនរោងចក្រសាងសង់ វិស័យវត្តភ្នំ
ស្ថាបត្យកម្ម សាសនា

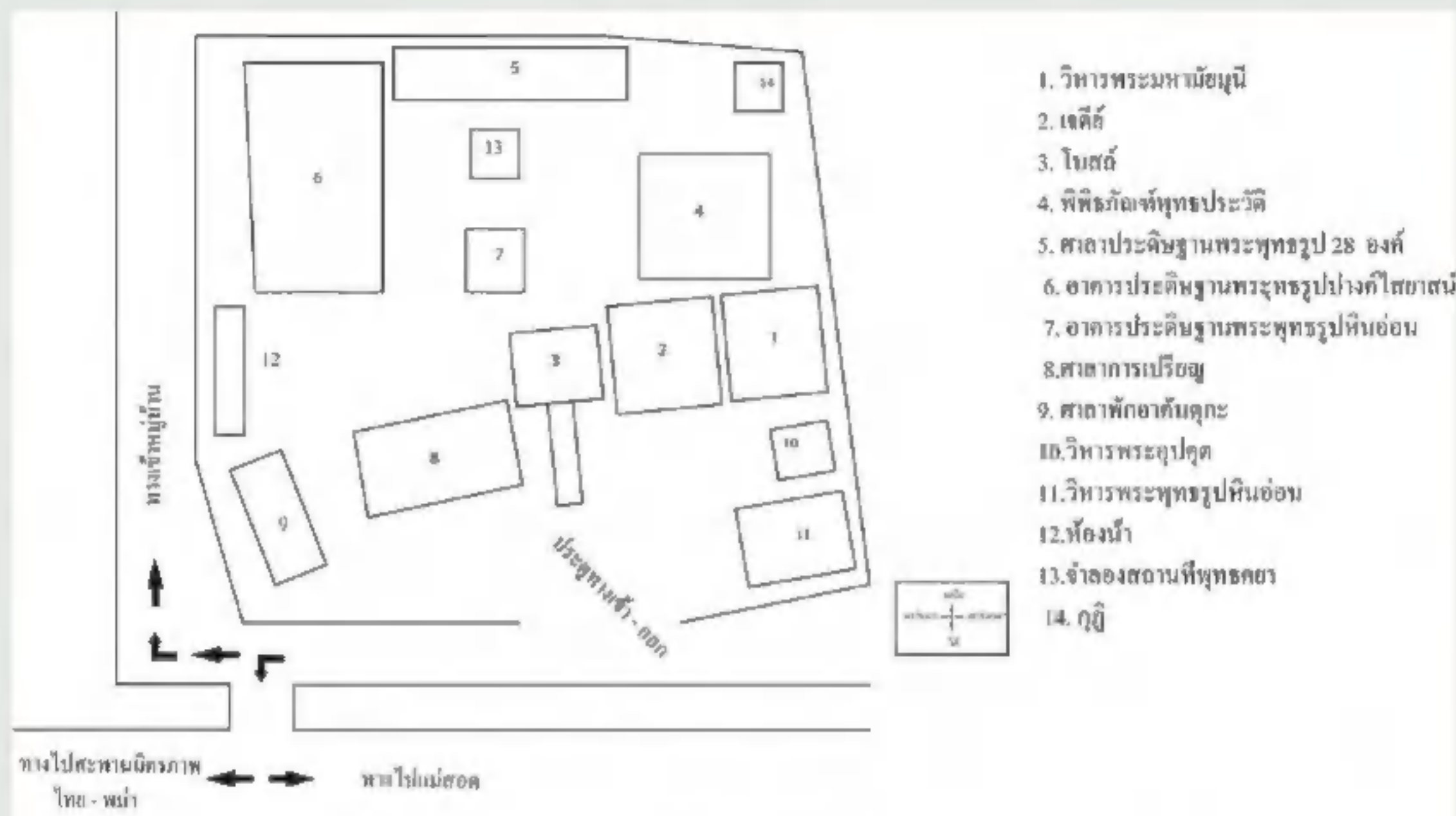

นายมั่ง (หมื่นอาจกำแหงหาญ)
ผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน และผู้สร้างวัดไทยวัฒนาราม

ประวัติการก่อตั้ง

วัดไทยพัฒนาราม เป็นวัดในพุทธศาสนานิกายเถรวาทของชาวไทยใหญ่ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลมาจากพม่า วัดไทยพัฒนารามสร้างขึ้นเมื่อ ประมาณปี พ.ศ. 2410 โดยนายมั่งพ่อค้าชาวไทยใหญ่ซึ่งเดินทางจากเมืองตองจีของ พม่า มาค้าขายที่อำเภอแม่สวด ขณะจะเดินทางกลับนายมั่งและคณะได้ผ่านที่ราบลุ่ม แม่น้ำ และพบลำห้วยเล็กสายหนึ่ง เห็นความอุดมสมบูรณ์มากจึงแผ้วถางและก่อตั้ง บ้านเรือนชื่อบ้านแม่ตาวขึ้น โดยมีนายมั่งเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ต่อมานายมั่งได้รับ พระราชทานนามว่า "หมื่นอาจคำแหงหาญ" และสร้างวัดแม่ตาวเจ็ยว หรือวัดไทยใหญ่ เป็นวัดประจำหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้วัดแม่ตาว เจ็ยวเป็นวัดพระพุทธศาสนาในสังกัดกรมการศาสนา และเปลี่ยนชื่อเป็น "วัดไทยพัฒนา ราม" มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลท่าสาบลวด อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก เส้นทางที่จะไปตลาดริมเมย ก่อนถึงสะพานมิตรภาพไทย-พม่า

ผังและองค์ประกอบภายในพุทธสถาน

องค์ประกอบของวัดตั้งกระจายตัวตามลักษณะของพื้นที่ภายในวัดมีงานสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมหลักภายในวัด คือ เจดีย์โกนาวิน วิหาร อุโบสถ พระพุทธรูปปางวิไลยาสน์ พระพุทธรูปมหายมุนี (จำลอง) พระพุทธรูปหินอ่อน ส่วนอาคารเสนาสนะอื่นๆ ประกอบด้วย กุฏิ ศาลาการเปรียญ ศาลาราย วิหารพระอุปัฏฐาก

วิหารพระมหามุนี

พระวิหารหลังนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2520 มีลักษณะคล้ายพระราชวังของกษัตริย์พม่า เป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยม หลังคาเจดีย์ทรงปราสาท ด้านในเป็นที่สำหรับตั้งฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปมหามุนีที่กลางอาคารโดยหันพระพักตร์ไปทางทิศใต้ การใช้พื้นที่ในวิหารแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นแท่นฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปมหามุนี พื้นที่นี้จะเข้าได้เฉพาะผู้ชายเท่านั้น นอกจากนั้นเป็นพื้นที่ห้องที่พุทธศาสนิกชนสามารถนั่งกราบไหว้ สวดมนต์ ทำสมาธิ และปฏิบัติพิธีกรรมทางพุทธศาสนาได้ ส่วนหลังคาเป็นทรงปราสาทซ้อนลดหลั่นกันเจ็ดชั้น ประดับด้วยงานลวดลายปูนปั้นแกะสลักโดมมีปราสาทที่ใหญ่ที่สุดอยู่ตรงกลาง และล้อมรอบด้วยปราสาทเล็กอีกด้านละแปดตรงสั้นแต่ละมุมของหลังคา

วิหารพระพุทธรูปหินอ่อน

วิหารพระพุทธรูปหินอ่อนสร้างเมื่อ พ.ศ. 2522 อยู่ตรงข้ามกับพระวิหารมหานุณี มีลักษณะเป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยม หลังคาประดับด้วยองค์เจดีย์ขนาดใหญ่อยู่ตรงกลาง และสันหลังคาชั้นที่หนึ่งประดับไปด้วยองค์เจดีย์ขนาดเล็กด้านละห้าองค์ ชั้นที่สองอีกด้านละสี่องค์ ด้านในเป็นที่สำหรับตั้งฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปหินอ่อนที่กลางอาคารโดยหันพระพักตร์ไปทางทิศเหนือ การใช้พื้นที่ในวิหารแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นแท่นฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปหินอ่อนพื้นที่นี้จะเข้าได้เฉพาะผู้ชายเท่านั้น นอกจากนั้นเป็นพื้นที่ที่พุทธศาสนิกชนสามารถนั่งกราบไหว้ สวดมนต์ ทำสมาธิ และปฏิบัติพิธีกรรมทางพุทธศาสนาได้ ส่วนหลังคาวิหารเป็นองค์เจดีย์ทรงระฆังย่อมุม ชั้นบนสุดหรือยอดประดับด้วยฉัตรสีทองเป็นสถาปัตยกรรมแบบพม่า

เจดีย์โกนาวิน

พระเจดีย์โกนาวิน สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2511 เป็นเจดีย์ทรงระฆังมีซุ้มหลังคาทรงเจดีย์รายรอบ 8 ทิศ มีลักษณะองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมดังนี้

ส่วนฐาน ประกอบด้วยฐานประทักษิณสี่เหลี่ยมยกสูง มีกำแพงแก้วล้อมรอบ องค์เจดีย์เริ่มจากชุดฐานหน้ากระดานสี่เหลี่ยมรับองค์ระฆังทั้งแปด แต่เจดีย์ประธานจะมีลักษณะของชุดฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมซ้อนกันสามชั้น

ส่วนกลาง เริ่มจากฐานรองรับองค์ระฆังมีลักษณะแปดเหลี่ยม บัวปากระฆังรองรับองค์ระฆังในผังวงกรมขนาดเล็ก โดยปากของระฆังมีลักษณะผายออก คล้ายกับถ้วยคว่ำ ที่บัวปากระฆังจะประดับด้วยบัวหงาย รัศมีประดับด้วยเส้นลวดประกอบและตกแต่งเฟืองอุบะที่ไหล่องค์ระฆัง

ส่วนยอด เหนือองค์ระฆังไม่มีบัลลังก์ เริ่มจากปล้องไฉนเรียวแหลม ตกแต่งด้วยกลีบบัวหงายขนาดใหญ่โดยรอบที่ปล้องแรก และประดับด้วยกลีบบัวคว่ำบัวหงายสามชั้นรองรับปลียอดและประดับด้วยฉัตรโลหะฉลุ

เจดีย์รายทั้งแปดทิศมีลักษณะชุดฐานหน้ากระดานสี่เหลี่ยม ต่อด้วยฐานแปดเหลี่ยมที่รองรับบัวปากระฆัง คาดอกองค์ระฆังด้วยเส้นลวดประกอบและตกแต่งเฟืองอุบะที่ไหล่องค์ระฆัง ปล้องไฉนเรียวแหลมประดับด้วยกลีบบัวคว่ำบัวหงายรองรับปลียอดและประดับด้วยฉัตรโลหะฉลุ ถัดออกมามีการประดับซุ้มจรณะนำประกอบอยู่ติดกับฐานหน้ากระดานขององค์เจดีย์เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปแบบซุ้มหน้าจั่วตกแต่งลวดลายปูนปั้นและมุมยอดบนสุดของซุ้มจรณะนำ มีลักษณะของงานปูนปั้นที่เป็นรูปสัตว์และเทวดาองค์เล็กประดับอยู่บนยอดสุดของซุ้ม

การประดับตกแต่ง เป็นงานลวดลายปูนปั้นประดับกรอบซุ้มจรนนำประกอบ
ด้วยลายกนกม้วน ลายดอกไม้ และลวดลายปูนปั้นประดับองค์ระฆังกับชั้นฐานต่างๆ
ลวดลายใบไม้ เฟืองอุบะ ประกอบลายกลีบดอกบัวในแบบต่างๆ

สำหรับชั้นจระนำทั้งแปดทิศนั้นใช้ประดิษฐานพระพุทธรูป และมีหลังคาเป็นทรงเจดีย์รายทั้งแปดทิศและมีรูปปูนปั้นสัตว์ทั้งแปดตัวบนยอดชั้น เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับการนับถือและกราบไหว้พระประจำวันเกิดของชาวพม่า โดยวันเกิดของบุคคลแต่ละบุคคลจะสัมพันธ์กับดาวเคราะห์ โดยกำหนดวันเกิดไว้ทั้งหมดแปดวันดังนี้

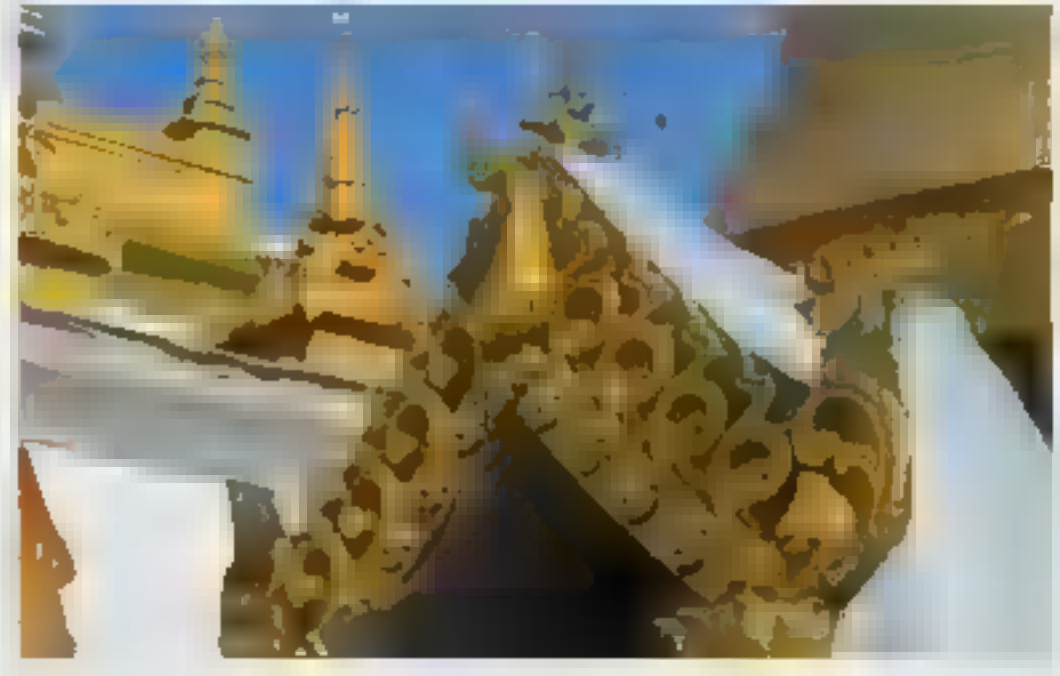
วันจันทร์ ตะningหล่า เสือ

วันอังคาร อีงก่า สิงห์

วันพุธ โป๊ะตะฮู ช้างมิงา

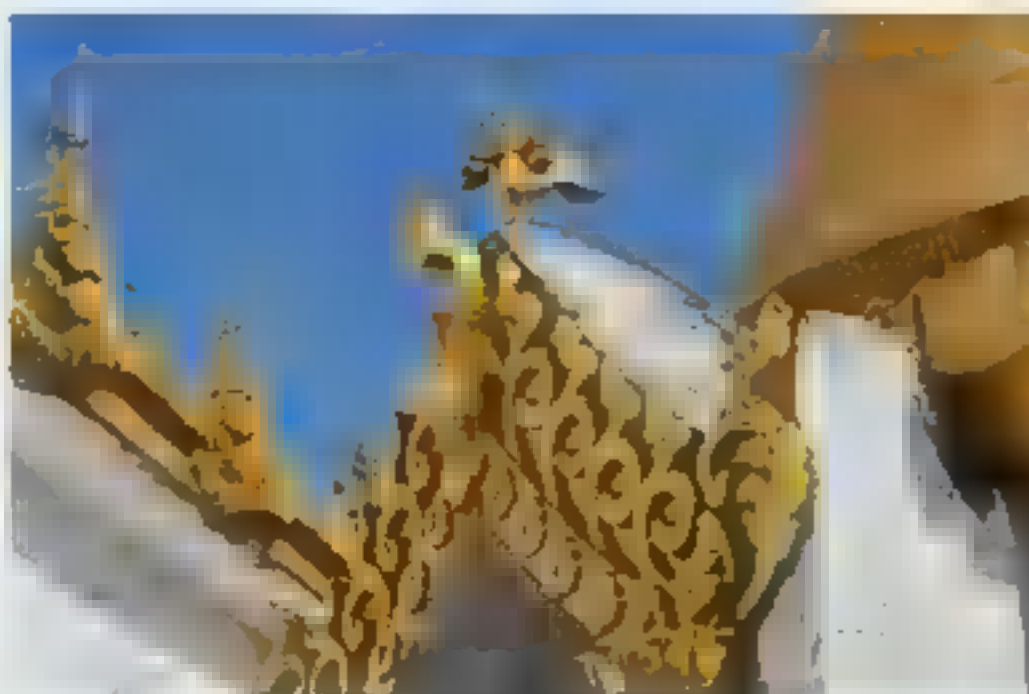
วันพฤหัสบดี จ่าตะปะเด หนู

วันศุกร์ เต้ากัจ่า หนูตะเกา

วันเสาร์ สะเห่น พญานาค

วันอาทิตย์ ตะนึ่งกะนะเหว พญาครุฑ

วันพุธกลางคืน ย่าฮู ช้างไร่งา

โบสถ์

พระอุโบสถหลังนี้เป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยม หลังคาทรงจั่วแบบคอสองเป็นอาคารสองชั้น มีผนังรูปสี่เหลี่ยม ผนังก่อด้วยอิฐถือปูน ด้านหน้าวิหารเจาะช่องประตู มีซุ้มทางเข้า หันหน้าไปทางทิศใต้เป็นสถานที่ที่พระภิกษุสงฆ์ใช้ทำสังฆกรรมซึ่งการทำสังฆกรรมของพระภิกษุสงฆ์จะใช้พื้นที่โล่งๆที่กำหนดขอบเขตพื้นที่สังฆกรรมโดยการกำหนดตำแหน่งสีมา

รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถ เป็นอาคารแบบปิด สองชั้น หลังคาทรงจั่วแบบคอสองเดี่ยว มีลวดลายประดับตกแต่งอาคารที่พบส่วนมากเป็น ลวดลายพรรณพฤกษาซึ่งปรากฏโดยรอบอุโบสถส่วนเชิงชาย หน้าจั่ว ส่วนมากจะเป็นลายเครือเถา ก้านขด ซึ่งจะเป็นเทคนิค นลฺ โลหะทั้งสิ้น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ สถาปัตยกรรมใต้ มีการพบลวดลายสัตว์ป่าทิมพานต์ด้วยในส่วนของหน้าจั่วของ อุโบสถ ตกแต่งด้วยหงษ์สองตัวหันหน้าเข้าหากัน มีการประดับตกแต่งส่วนปลาย สุดของเชิงชาย ส่วนปลายสุดด้านล่างเรียกว่า กะหล่งต่อง และด้านบนเป็นลายกนก ประดับด้วยฉัตรโลหะนลฺ

พระพุทธรูปปางไสยาสน์

พระพุทธรูปปางไสยาสน์เป็นพระพุทธรูปที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดตาก และใหญ่เป็นอันดับที่สองของประเทศ มีความยาวถึง 46.50 เมตร สร้างด้วยปูน เป็นศิลปะแบบพม่า คือสร้างเลียนแบบพระนอนที่ใหญ่ที่สุดในโลกในประเทศพม่า ที่นครย่างกุ้ง คือ พระพุทธรูปไสยาสน์เจาทัตยี (พระเจ้าตากหวาน) มีเม็ดพระศกขนาดใหญ่ สวมกระบังหน้าที่ตกแต่งด้วยกระจกเงาและลวดลายพรรณพฤกษา จีวรมีความพลิ้วไหว ประดับด้วยกระจก ตรงพระบาทมีลายที่เป็นมิ่งมงคลสูงสุด เพราะประกอบด้วยลายธรรมจักรในบริเวณกลางฝ่าพระบาทและล้อมด้วยรูปมงคล 108

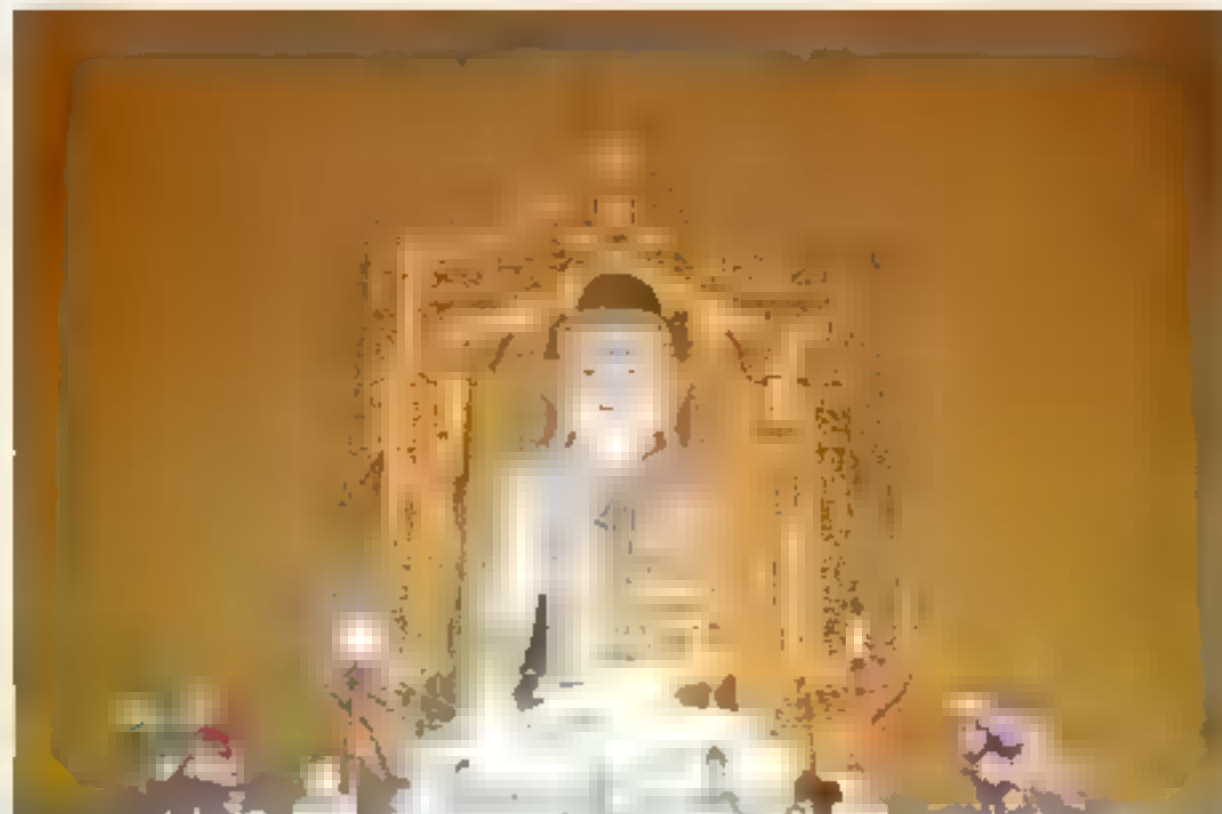
พระมหามุนี

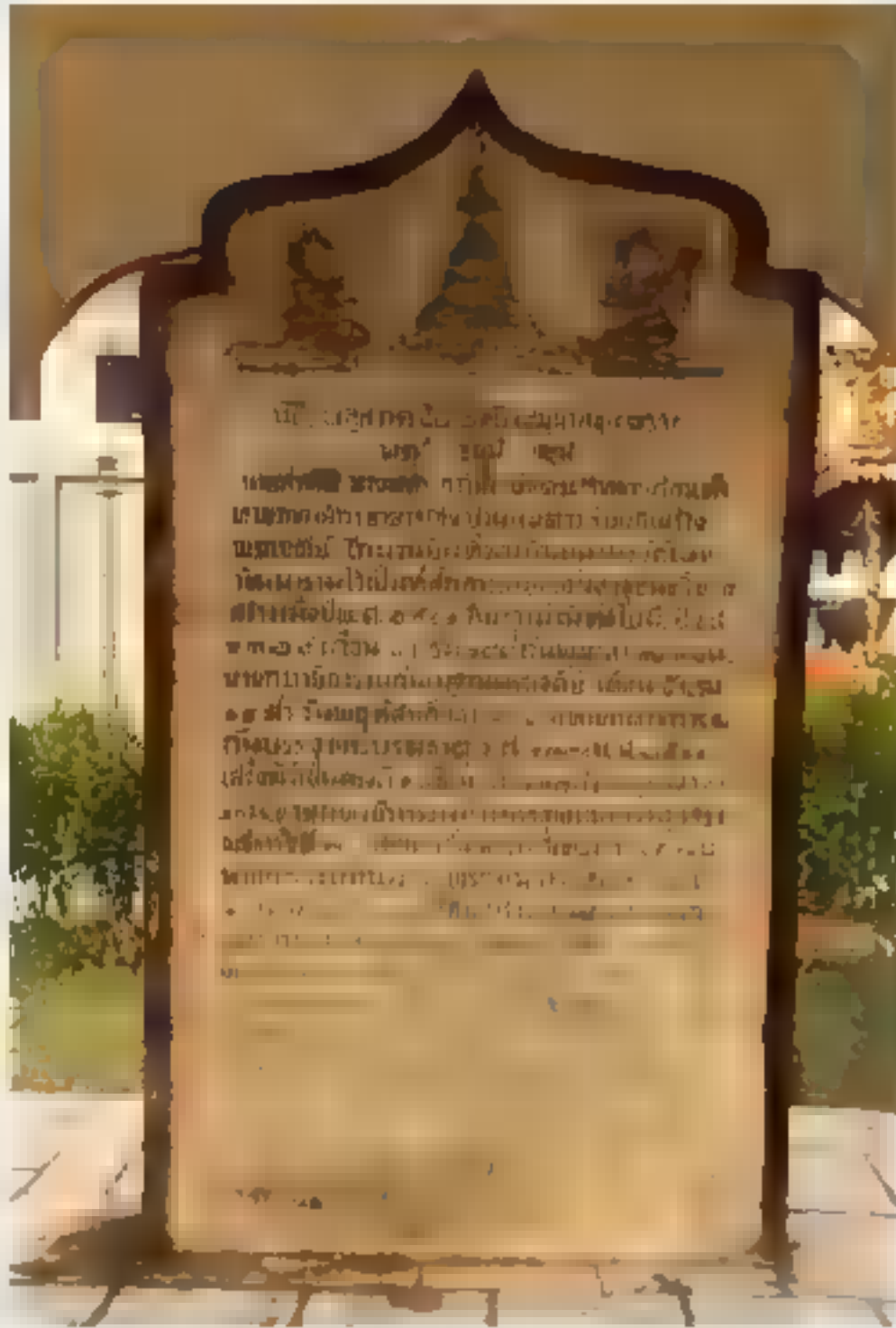
พระพุทธรูปมหามุนี เป็นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ แสดงปางมารวิชัย ศิลปะพม่า มีความสูง 3.50 เมตร กว้าง 3 เมตร เป็นพระพุทธรูปที่จำลองมาจากพระมหามุนีอันศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวยะไข่ ทางรัฐบาลพม่าได้อันเชิญให้มาประดิษฐานที่เมืองมัตตะเลย์ เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องประกอบด้วย สวมมงกุฏ กรองศอ ทรงกรรเจียกจร พาทูรัด (กำไลรัดต้นแขน) ทรงสังวาลย์ไขว้ มีตาบหน้า หรือทับทรวง พระพักตร์ชัดเจน ประทับบนบัลลังก์ขนาดใหญ่ เชื่อว่า พระมหามุนีนี้เป็นพระพุทธรูปที่มีชีวิต เพราะด้วยเหตุที่ได้รับประทานพร ได้รับประทานลมหายใจจากพระพุทธเจ้าจึงมีประเพณีล้างพระพักตร์ถวาย โดยทุกเช้า เวลาประมาณ 04.00 น. พระมหาเถระและสาธุชนทั่วไปที่ศรัทธาจะมาทำพิธีล้างพระพักตร์ด้วยน้ำอบน้ำหอมผสมทานาคาอย่างดี พร้อมกับใช้แปรงทองแปรงที่พระโอษฐ์เสมือนหนึ่งแปรงพระทนต์ถวายพระพุทธเจ้า ก่อนใช้ผ้าจากศรัทธาสาธุชนถวายมาเช็ดจนแห้งสนิท พร้อมใช้พัดทองโบกถวายเป็นอันดีเสมือนหนึ่งได้อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ยังทรงพระชนมชีพอยู่จริง ๆ

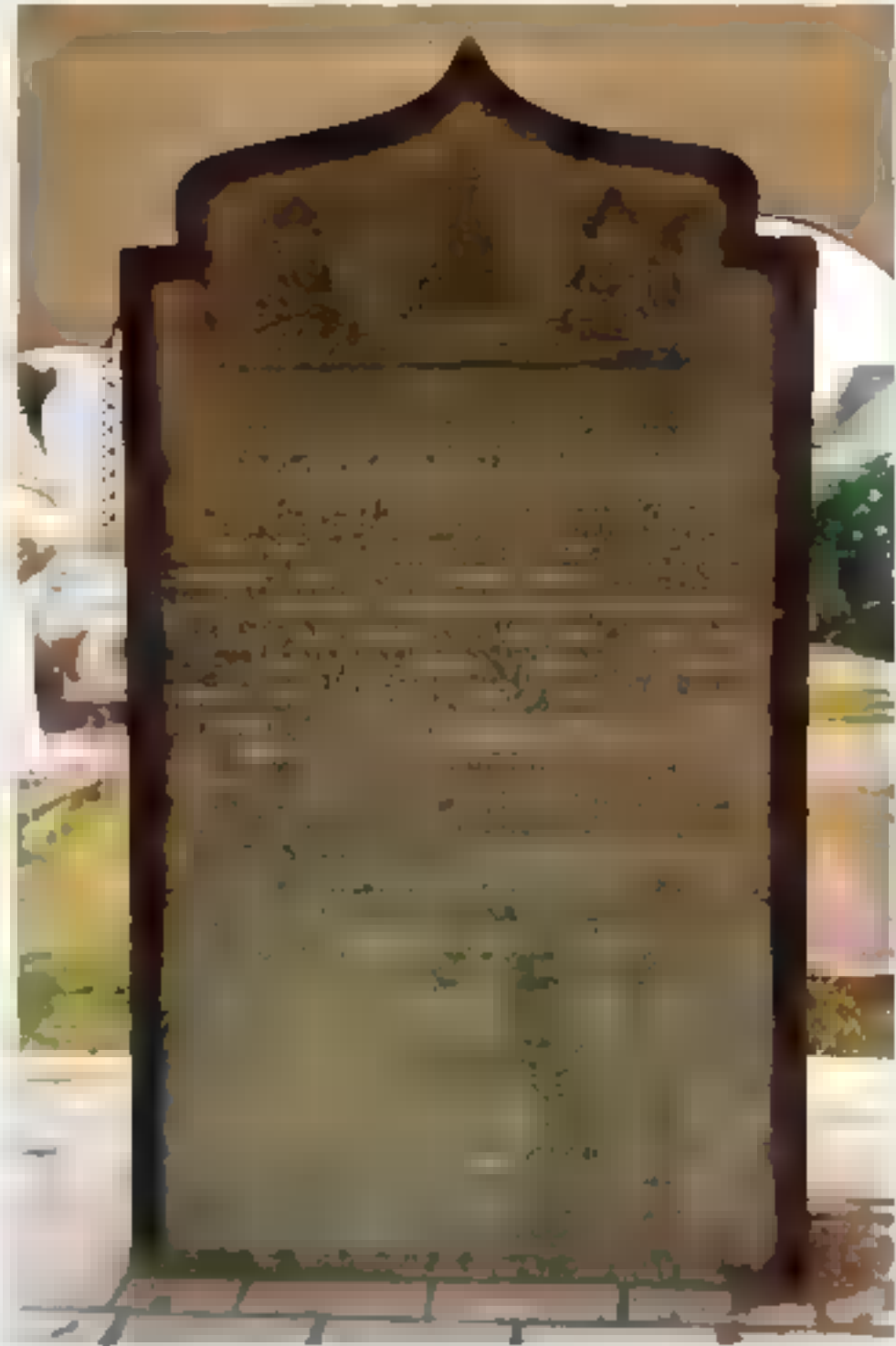
พระพุทธรูปหินอ่อน

พระพุทธรูปหินอ่อนในวัดไทยวัฒนาราม มีความสูง 2 เมตร กว้าง 1 เมตร แสดงปางมารวิชัย นั่งขัดสมาธิเพชร นิ้วพระหัตถ์แตะลงที่ฐาน ประทับบนบัลลังก์ขนาดใหญ่ ทรงครองจีวรยาว ไร้วไร้ว พุทธลักษณะของพระพุทธรูปเจ้า คือ พระโอษฐ์แดง อุษณิษะนูน พระกรรณยาว อุณาโลมระหว่างคิ้ว มีเม็ดพระศกขนาดเล็ก นิยมสวมกระบังหน้าตกแต่งด้วยลวดลายต่างๆ เป็นที่นิยมกว้างขวางในพุทธลักษณะแบบมณฑลพะเยา มักแสดงปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร นิ้วพระหัตถ์เสมอกัน พระหัตถ์ขวาแตะลงที่ฐานเพื่อเรียกพระแม่ธรณีเป็นพยานตามคตินิยมที่สืบทอดมาแต่ยุคพุกาม พระพักตร์มีลักษณะมน พระเนตรเรียวยาว พระโอษฐ์บางและยิ้มเล็กน้อยอย่างเป็นธรรมชาติกว่าพระพุทธรูปแบบอังกะ พระกรรณยาว นิยมทำเป็นกระบังหน้าแคบๆ ประดับด้วยอัญมณี เม็ดพระศกขนาดเล็ก มีอุษณิษะที่แลเห็นได้ชัดเจน แต่ไม่มีพระรัศมี ครองจีวรห่มเฉียงเปิดอังสาขวา จีวรมักเป็นริ้วแสดงถึงรอยพับผ้าจีวรตามลักษณะเหมือนจริงมากกว่าริ้วจีวรแบบประดิษฐ์ที่นิยมกันในอินเดีย ริ้วจีวรของพระพุทธรูปมณฑลพะเยามีลักษณะคล้ายริ้วจีวรแบบพระพุทธรูปจีน

จารึกภาษาไทย

จารึกภาษาพม่า

เป็นศิลาจารึกที่สร้างด้วยหินอ่อน ซึ่งจารึกเกี่ยวกับประวัติของวัดไทยวัฒนาราม

พิพิธภัณฑ์พระพุทธศาสนา เป็นที่เก็บพระพุทธรูปและจัดแสดงพระพุทธรูปเจ้าพร้อมสาวกเสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

พระพุทธรูปยี่สิบแปดพระองค์ เป็นพระพุทธรูปศิลปะพม่า แสดงปางมารวิชัย สร้างโดยขุนปั้น อยู่ในศาลารายประดิษฐานด้านหลังสุดของบริเวณวัด มีคติความเชื่อที่ว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้มาแล้วยี่สิบแปดองค์

พระอุปคุต

วัดไทยพัฒนาราม อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

© 2015 (พ.ศ. 2558) โดย ธนินฐา สายบัว

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ตุลาคม พ.ศ. 2558

จัดพิมพ์โดย ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เรียบเรียงและออกแบบโดย ธนินฐา สายบัว

ออกแบบโดยใช้ฟอนท์ Angsana New 16 pt

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริม และค้ำยอศศักยภาพการศึกษา

ภายในภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัย

